

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

910.2

Szerző:

Cím: *Ungerska bilder*

Forrás:

Nya Dagligt
Allehandan 1916. 7. 7.

(Hely)

(Idö)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idö

Személy

Helyszám

Ungerska bilder.

Budapest
Minnen från en resa.

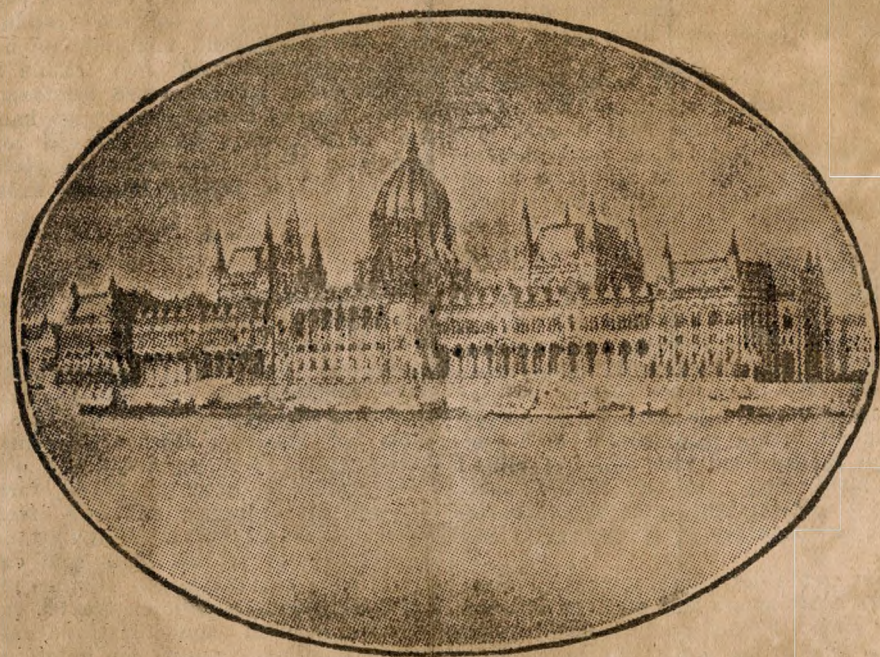
Då wienaren kostar på sig en tre timmars järnvägsresa till Budapest för att rekreera sig en söndag, ligger en huvudstad, som visar tendenser till att uppträda som en värdig medtäflarinna till hans eget förgudade Wien, en medtäflarinna, hvars orientalistiska inslag i gatubilden med de lifliga färgerna, den rika förgyllningen och djärva arkitekturen förlänar henne ett ökad behag.

De ungerska landskrigsbildernas rikedom på omväxling tillfredsställa hvarje smakriktning. I den väldiga bäge på 1,300 kilometer, Karpaterna beskrifva, finner man, från Donau-nejden vid Thebe ända till Järnporten, i hvars närhet tätt invid den rumäniska gränsen den för sin praktiga saftiga skogsram bekanta kurorten *Herkulesbad* ligger, en ny, fullkomme landet har sådana resurser att man på det mest afligsna byvärdshus bjudes på ett fabelaktigt rikligt bord och skulle i sällsynta undantagsfall köket svika, får man riklig ersättning i dessa härliga ungerska viner, för hvilka tokayern långt ifrån är den ende exponenten. Intresset för denna romantiska bergskedja ökas genom de på de Små Karpaternas utlöpare belägna hälsobaden *Pöstyen*, *Zakopanie* på an-

ligt främmande, vild, oberörd alpvärld af den mest imponerande skönhet. Fabelaktiga urskogar slå sina grönskande bågar kring förtjusande småstäder, som ingen människa vetat af, och som sannolikt därför synas så måleriska och intressanta och romantiken minskas ej däraf att man, i stället för de eviga "Grand Hôtel", "Royal" och hvad de allt heta dessa moderna härbergen, där man får betala lyxen så oerhördt dyrt, finner ärliga, goda borgerliga gästgivarvärdar af den gamla, välkända sorten. Det rika, af en strålande sol välsignade sidan galiziska gränsen, eller *Tätra*, *Széplak* och ännu några andra badorter.

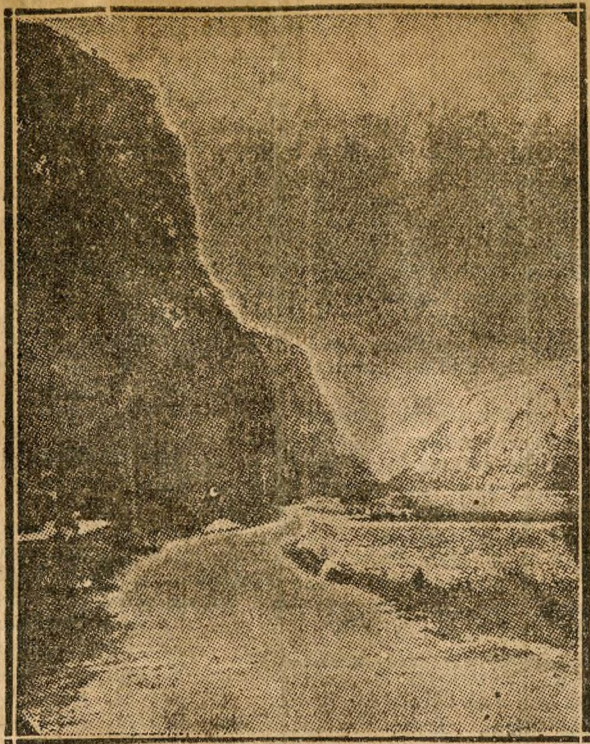
Men Ungerns största, mest egenartade skönhet erbjuda slätterna (pustan) med sina oändliga horisonter, sin melankoliska tjusning, sina flammande solnedgångar och sina majestätiska åskväder. Karpaternas ekskogar äro som uppslukade af jorden.

Kring de låga, af solen skarpt belysta gårdarna stå blott några videträd, i hvilka sparsamma skugga de mörkögda, bruna tärnorna röra sig. Herden blåser ett melankoliskt stycke

Parlamentsbyggnaden i Budapest.

på sin pipa och zigenaren slinker in på den lilla bykrogen. Ofantliga hjordar af hästar och hornboskap förvandla de ungerska slätterna till ett Kanaan. Manshögt vaja majsens gröna blomvippor och i slutet af juni flamma de mogna hveteskördarnas gull. I augusti digna fruktträden under sina bördor af mogen frukt, och drufvorna begynna mogna.

Landskap vid Järnporten.

9/10

Pustans vilda ödslighet afbrytes stundom af sällsamma ljud. Som ett bredt silfverbälte väller Donau fram och ångbåtarnas signaler ljuda tims-långt. Vid de små broarna, som ofta blott utgöras af några utlagda bräder, stå de mörka, allvarliga fiskarna och bönderna och stirra efter de ljusa, lätta farkosterna, som låtit sina sireners toner ljuda öfver den ensamma, för den yttre världen så främmande pusan.

*

Bland gamla historiska städer, som sepgla sina torn i Donaus böljor förtjänar att i första rummet nämnas det vid Österrikes tröskel liggande *Pressburg*, hvars riksdag fyra år efter Wiens andra belägring af turkarna satte det dåvarande valrikets krona på en habsburgares hufvud. Nu är Ungerns forna kröningsstad en mycket älsklig provinsstad med ålderdomsprägel, i hvilken talas en med ungersk paprika-färg bemängd wientyska.

På resan nedåt Donau stryker turisten förbi den ryktbara fästningen *Komorn*, som ännu aldrig blifvit eröfrad. Den är anlagd af Mathias Corvinus och en ungersk döm lyser med sin kupol långt in i Donaudalen. Det är Grals döm, som knappast någon utom Ungern känner till.

Af stora städer vore här att nämna *Szegedin* med sina 100,000 invånare och de föga mindre *Theresianopel* och *Debreczin*. Mera sevärda, därför att de ej ännu vaknat ur drömmen om ett urgammalt stort fordom, torde dock vara de små, ungerska städer, hvilkas gamla borgar och fästningsmurar ännu bära ären efter de tunga turktiderna.

På sin tid gjordes ett försök från Wien att förvandla den af prins Eugen betvungna turkiska fästningen *Belgrad* till en tysk stad. Det såg en

tid ut som om försöket skulle lyckas, men i längden kunde denna tyskhetens oas i den östra vildmarken ej bevaras. Det gamla Habsburgstandaret måste lämna plats åt halfmånen, och blott landet kring *Hermannstadt* och *Kronstadt* har ända intill denna tid förblifvit tyskt.

*

Den största öfverraskningen har dock *Budapest* att bjuda på. Ingenstädes röjes ungerska nationens lifskraft och dådkraft så tydligt som här. Läget på bägge sidor om Donau är underbart. Kungaborgen, parlamentsbyggnaden och Donaukajerna erbjuda i förening en af Europas allra skönaste stadbilder. Om Wien erinra egentligen blott "kaffehusen", som ej äro på långt när så gemytliga som Rohnackers och Prateralléns, ehuru långt pompösare. De likna fé-grottor och blända genom sin slösande prakt och sin rikedom på kristallspeglar, höga som hus och den ungerska zigenarmusiken har här fått ett prälände nästan sybaritiskt rikt adoptivhem.

Men lifsglädjen i Budapest har nu fått en dämmare och de vajande segerfanornas glans får en mindre bländande verkan, då man hör döds-klockornas dofva toner. Och de ljuda oaf-brutet. De mörka, små gatorna i de gamla stadsdelarna så väl som "kaffehusens" strälände kvarter äro lika tungt berörda af dessa ljud. De förra synas ännu mörkare och hemlighetsfullare under intrycket af dödsringningen, men alldeles dämpad har dock den härliga vilda ungerska lifsglädjen ej blifvit, och zigenarmusikens tempo är lika lidelsefullt och stormande som förr. Från klockan elfva till två på natten lockar Orientens förförelser med samma oemotståndliga makt.